

advies 2602

Jong engagement (h)erkennen

7 januari 2026

Voorzitter: Stef Vanderspikken
Aanwezigen: Lore Beke, Virginie
Bauveroy, Adelina Garcia,
Leonore Lauwers, Robbe Van
Hool, Stef Vanderspikken, Marnik
De Bont, Lies Vancayzeele, Jan-
Aleksander Roggen, Ivo Shimwa,
Ernestina Addai

De Vlaamse Jeugdraad, in vergadering op 7 januari 2026, onder voorzitterschap van Stef Vanderspikken, en met bovenvermelde aanwezigen, adviseert unaniem het volgende:

1

Houd het maatschappelijke debat over engagement breder dan louter intrinsieke en extrinsieke motivatie.

pg. 6

2

Voer het gesprek met jeugdwerk over de hedendaagse vrijwilliger zonder taboes voor moeilijke kwesties. Werk toe naar beleid, maatregelen en incentives.

pg. 7

3

Voer, samen met andere relevante sectoren, steunpunten en de overheid, een genuanceerd gesprek over de onkostenvergoeding van vrijwilligers.

pg. 8

4

Bewaar de balans tussen bezoldigd en onbezoldigd jeugdwerk

pg. 10

5

Betrek vanaf het begin jeugdwerkpartners in komend onderzoek over de valkuilen en het draagvlak van 'erkenning van verworven competentie'-tools en -procedures.

pg. 11

6

Onderzoek alternatieven voor EVC-tools en -procedures. Erken het leerpotentieel van het jeugdwerk, zonder dat tot een certificaat te herleiden.

pg. 12

7

Besef de impact van de beperkte vrije tijd en geef meer ruimte om engagement op te nemen.

pg. 13

8

Betrek het jeugdwerk bij administratieve aanpassingen.

pg. 14

9

Het lokale bestuur moet zich inzetten om de engagementsmogelijkheden in hun lokale jeugdwerkaanbod mee in de kijker te zetten.

pg. 18

10

De media moeten bewust omgaan met hun impact op de perceptie van het jeugdwerk.

pg. 18

11

Het jeugdwerk moet inzetten op kwalitatieve media-aanwezigheid.

pg. 19

12

Zet in op een warm lokaal jeugdwerkklimaat.

pg. 19

13

Respecteer de eigenheid én grenzen van (onbezoldigde) jeugdwerkers en vermijd om hen (impliciete) bijkomende rollen of verwachtingen op te leggen.

pg. 20

14

Onderzoek de kwantitatieve economische impact van het jeugdwerk, zonder er bestaansrecht aan te verbinden.

pg. 22

15

Zet in op intersectoraal onderzoek dat de engagementen in het jeugdwerk vooruithelpt.

pg. 23

16

Bied beleidsmatige witruimte aan om experimenteel om te gaan met de structuren van het jeugdwerk en jong engagement.

pg. 24

17

Erken het belang van informeel engagement en luister naar de stemmen van diegenen die dat engagement opnemen.

pg. 26

18

Zet in op lokale (informele) initiatieven met minimale administratieve druk.

pg. 27

19

Investeer in maatschappelijke kruispunten als hefboom om de instapdrempel tot engagement te verlagen.

pg. 27

20

Maak van co-animator een evenwaardige rol in het jeugdwerk. Maar bewaak de unieke positie ervan.

pg. 29

Situering

Het jeugdwerk is uniek omdat het telkens opnieuw vertrekt van het potentieel van jongeren, zowel in denken als in doen. Het versterkt jongeren (deelnemers, vrijwilligers etc.), zet hen centraal en geeft hen eigenaarschap.¹ Dat DNA vormt in dit advies het fundament waarmee we de impact van jeugdwerk benoemen en onderbouwen. Vlaanderen en Brussel kennen een uitzonderlijk sterk jeugdwerklandschap dat voor veel jongeren een belangrijke rol speelt in hun ontwikkeling. Uit het JOP-onderzoek weten we dat in 2023 bijna één op de vijf jongeren deelnam aan het jeugdwerk, als deelnemer of als leiding.²

Het engagement van ontelbare vrijwilligers maakt jeugdwerk mogelijk. Ze staan mee aan het stuur van de organisaties en zijn de drijvende kracht achter de vele jeugdwerkactiviteiten. En dat engagement betekent veel meer dan alleen spelen of creatief bezig zijn. Het gaat ook over informeren, coachen, organiseren, verantwoordelijkheid opnemen en zelfs meebeslissen over beleid. Die veelzijdigheid maakt het jeugdwerk tot een broeihaard van innovatie, solidariteit en persoonlijke groei. En het jeugdwerk blijft sterk staan.

Uit de meest recente JOP-monitor blijkt dat formeel engagement nog altijd een belangrijk onderdeel is van het leven van jongeren. Ongeveer één op de vier jongeren vanaf vijftien jaar zet zich in als vrijwilliger in (jeugd)verenigingen of organisaties – met het jeugdwerk als dé plek waar het meeste jongerenvrijwilligerswerk plaatsvindt.³ Zo'n engagement in het jeugdwerk levert meer op dan vaardigheden en sociale netwerken, het heeft ook een tastbare impact op de samenleving. We geloven dat het jeugdwerkeffect op kinderen en jongeren het grootst is wanneer een jongere niet alleen deelneemt, maar zich ook engageert binnen het jeugdwerk.⁴

In deze tekst spreken we bewust over 'jong engagement' in plaats van 'vrijwilligerswerk'.

Daarmee kiezen we voor een brede en inclusieve interpretatie. Het gaat niet alleen om volledig onbezoldigd werk, maar om elk engagement dat jongeren opnemen binnen het jeugdwerk ongeacht het statuut. Door die brede benadering maken we ruimte voor diverse vormen van betrokkenheid, op maat van jongeren zelf. Want elke jongere heeft recht op vrije tijd én op jeugdwerk.

Het gaat dus over jongeren die een engagement opnemen in het jeugdwerk en:

- er geen vergoeding voor krijgen
- of een onkostenvergoeding krijgen
- of vergoed worden als jobstudent
- of een amateurkunstenvergoeding krijgen
- of een verenigingswerkvergoeding krijgen (artikel 17)
- of er nog op een andere manier een vergoeding voor krijgen.

In dit advies focussen we op wat jongeren nodig hebben om te floreren in hun engagement. De verantwoordelijkheid om hun inzet te waarderen en te versterken ligt niet alleen bij de jongeren zelf of bij de jeugdwerkorganisaties waarin ze actief zijn. Zonder een sterke omkadering kan het jeugdwerk alleen reageren op maatschappelijke veranderingen, in plaats van er proactief en experimenteel op vooruit te lopen. De lokale en Vlaamse overheid, de media en de bredere samenleving spelen daarin een cruciale rol.

Het jeugdwerk staat voor grote uitdagingen. De samenleving verandert razendsnel, en jong engagement komt steeds meer onder druk te staan. Drukke agenda's, stijgende financiële lasten, een grotere behoefte aan rustmomenten en een ontzuilde levenshouding maken het minder vanzelfsprekend voor jongeren om zich langdurig te engageren. Hiernaast zijn er administratieve en juridische drempels die voor sommige jongeren het

1 De Ambrassade (2022) DNA van de jeugdwerker.

2 Lagaert, S. (2024) Facts and Figures: Evolutie in verenigingsdeelname tussen 2018 en 2023.

3 Jeugdonderzoeksplatform (2025) Jong in de stad 3.

4 De Ambrassade (2022) Jeugdwerkeffect.

formele engagement moeilijk behapbaar maken. Er is bovendien een toenemende concurrentiestrijd over de tijd van jongeren. Het jeugdwerk bevindt zich daarbij op een complex kruispunt, samen met de sectoren onderwijs, werk, welzijn en meer.

Jongeren voelen de druk om financieel sterker te staan, terwijl ze tegelijk zoeken naar wie ze zijn en willen worden. Onderzoek toont aan dat deze generatie op zoek is naar engagement dat plezierig, betekenisvol, concreet en op maat is. Dat vertaalt zich in veranderende verwachtingen: kortlopende, duidelijk omschreven taken en informelere structuren winnen aan belang.⁵

Het formeel georganiseerde jeugdwerk, waar langdurig en intensief engagement vaak de norm is, voelt zich onder druk gezet door maatschappelijke evoluties. Het gevoel leeft dat ze zich voortdurend moeten aanpassen. Maar om écht in te spelen op de veranderende noden van jongeren, is meer nodig dan de flexibiliteit en het enthousiasme van het jeugdwerk zelf. We hebben nood aan formele erkenning van jongerenengagement, aan correcte en actuele kennis, aan een genuanceerd beeld in de samenleving én aan een gedeelde, gedragen houding binnen de sector.

In dit advies formuleren we een aantal concrete aanbevelingen. Die zijn tot stand gekomen na gesprekken met verschillende jeugdwerkorganisaties, organisaties in het sociaal-culturele volwassenenwerk die met vrijwilligers werken en verschillende steunpunten en koepels. Daarnaast hebben we gesprekken gevoerd met vakbonden, HIVA, JINT en JUGEND Für Europa.

© Sien Verstraeten

⁵ Koopsen-van De Kolk, C. (2020). Vrijwilligers centraal: met minder moeite meer mensen binden

Maatschappelijke (h)erkenning van jong engagement

Waardering en erkenning zijn dé belangrijkste drijfveren voor jongeren om zich te engageren in het jeugdwerk. Onderzoek toont keer op keer aan dat vooral de appreciatie van de mensen met wie en voor wie ze zich inzetten jongeren motiveert. Daarna volgen inspraak en mogelijkheden tot deskundigheidsontwikkeling als sterke motivatoren.⁶ We zijn ons al een tijd bewust van die drijfveren en verschuivende noden en doen binnen het jeugdwerk ons best om er actief op in te spelen. Organisaties bieden jongeren educatieve kansen, vorming, levensvaardigheden en ruimte om te groeien. Ze tonen waardering via oprechte dankbaarheid, een schouderklopje, of via extrinsieke motivatoren zoals een bedankingsfuij, badges of merchandise. Toch kunnen jeugdwerkorganisaties de evoluerende noden niet alleen blijven dragen. Plezier en goesting blijven de kern van jeugdwerk, maar de verwachtingen van jongeren veranderen. Alleen door de waarderingsmethoden van het jeugdwerk aan te vullen met duurzame, gedurfde en structurele waardering door de Vlaamse en federale overheid kunnen we kwalitatief blijven bijbenen en inspelen op de constant veranderende leefwereld van jong engagement.

Houd het maatschappelijke debat over engagement breder dan louter intrinsieke en extrinsieke motivatie.

De motivatie van jongeren wordt steeds complexer, juist omdat zuivere 'intrinsieke motivatoren' minder consistent tot hetzelfde verregaande engagement aanzetten dan in het verleden. Om dat te begrijpen kunnen we kijken naar een model zoals het Octalysis-framework. Dat onderscheidt acht verschillende core drivers, essentiële elementen die ons gedrag sturen en ons engageren en motiveren. De drijfveer om deel te zijn van iets groter dan onszelf, om te ontwikkelen, nieuwsgierigheid naar het onbekende ...⁷ Dat model kan dienen als maatstaf om te begrijpen waarom mensen dingen doen. Het toont eveneens aan dat motivatie complex is en niet zo simpel is als 'intrinsiek of extrinsiek'. Zeker jongeren voelen vaak een zeer grote motivatie om deel te zijn van iets groters, maar stoten tegelijkertijd op een realiteit die steeds duurder wordt en de nood aan bezoldiging groter maakt.

Toch merken we in gesprekken over jong engagement dat er te vaak binnen een binaire en moreel soms paternalistische terminologie van intrinsiek en extrinsiek gedacht wordt. Engagement is enkel 'legitiem' als de motivatie vooral intrinsiek is. Extrinsieke motivatie wordt weggezet als minder passend in de geest van het vrijwilligerswerk. Dat negeert de maatschappelijke context. Steeds meer sectoren voelen de barsten aan en verbreden hun definitie van 'vrijwilligerswerk', juist omdat de zuivere definitie ervan niet meer volledig lijkt aan te sluiten bij hun hedendaagse realiteit. Het jeugdwerk spreekt in de beleidswerkgroep over 'jong engagement', verschillende sociaal-culturele organisaties spreken over 'vrijwillige inzet'.

We geloven vanuit het jeugdwerk dat we die versteende visie moeten openbreken. Er is iets

⁶ Anne, L., Cordy, A., Dequidt, A., Detavernier, M., Tanghe, S., Vankeirsbilck, E., Vanmeenen, E. (2022) Trends en evoluties inzake vrijwillige inzet tussen 15 en 30 jaar in Vlaanderen.
⁷ Chou Y. (2023) The Octalysis framework.

scheef aan het groeien binnen onze visie op vrijwillig engagement en de hedendaagse realiteit. Het is niet meer voldoende om de bestaande visies op engagement en motivatie te blijven benadrukken en alleen het 'zuivere vrijwilligerswerk' te erkennen. Doen we dat niet, dan zal de kloof tussen de realiteit van de hedendaagse vrijwilliger die opgroeit in het marktdenken en de wetgevende visie op de vrijwilliger steeds breder worden.

We vragen ook aan de overheid om die complexere erkenning van motivatie mee te nemen in verder beleid, en om engagement niet louter als een eindeloos door goeie wil in stand gehouden systeem te beschouwen. Het vrijwilligerswerk blijft een krachtige tool, maar we moeten ook erkennen dat het kwetsbaar is en nood heeft aan nieuwe inzichten. Dat gaat over hoe we over vrijwilligers praten, hoe we hun autonomie erkennen en hoe we hen de ruimte geven om kritisch en zelfstandig projecten vorm te geven ...

Voer het gesprek met jeugdwerk over de hedendaagse vrijwilliger zonder taboes voor moeilijke kwesties. Werk toe naar beleid, maatregelen en incentives.

Alleen dankzij een eerlijk, confronterend en misschien soms wat pijnlijk gesprek over wie de hedendaagse vrijwilliger is en wat die nodig heeft, kunnen we onze visie op engagement toekomstbestendig maken en inzetten op reële noden.

Die gesprekken zullen we moeten voeren over enkele thema's die niet eenvoudig zijn: de hedendaagse identiteit van vrijwilligers, de validatie van die vrijwilligers in hun aangeleerde vaardigheden versus de informele sfeer van het vrijwilligerswerk en de steeds krimpende vrije tijd van mensen om engagement op te nemen. We geloven dat het een stijgende golf is waar we nu op moeten inspelen, anders lopen we het risico om de voeling met het engagement, en dan zeker het engagement van jongeren, volledig te verliezen.

Als sector die met zeer jonge en zeer gemotiveerde mensen werkt, fungeert het jeugdwerk als de kanarie in de koolmijn: het voelt als eerste hoe de maatschappelijke houding tegenover vrijwillig engagement verandert. Het jeugdwerk doet inspanningen om gepast en onderbouwd te reageren op de evoluerende trend. We merken dat alle jeugdwerkingen onder druk staan, vooral diegene die structureel zonder vergoeding werken en voor wie dat onbezoldigde engagement een kernonderdeel van

hun identiteit vormt. Het jeugdwerk worstelt al jaren met die trend. Jaar na jaar blijkt het moeilijker voor jeugdwerkorganisaties om langdurig en consistent engagement bij jongeren te stimuleren.

Daarom vragen we de Vlaamse overheid en andere sectoren om het debat dringend aan te gaan. Het gesprek moet een centrale vraag behandelen: waarom maken mensen vandaag nog tijd en ruimte voor engagement? Hoe ziet de motivatiestructuur van hedendaagse jongeren eruit en bij uitbreiding die van de bredere bevolking?

Dat debat moeten we voeren met beleidsmakers en vertegenwoordigers van de verschillende vrijwilligerssectoren. Het mag niet louter theoretisch blijven, maar moet leiden tot een concrete impact op de visie van Vlaanderen op vrijwilligerswerk, met duidelijke vervolgacties, maatregelen en incentives in de huidige beleidsperiode. We zijn meer dan bereid om daar zo snel mogelijk mee aan de slag te gaan. Ook binnen het sociaal-culturele volwassenenwerk voelen we dat er nood is aan dat gesprek. Uit overleg met organisaties, koepels en vrijwilligers blijkt veel animo om het debat te voeren.

Voer, samen met andere relevante sectoren, steunpunten en de overheid, een genuanceerd gesprek over de onkostenvergoeding van vrijwilligers.

Het is essentieel voor alle actoren in het debat over vrijwilligers om niet weg te kijken van de impact van bezoldiging en de grijze zone rond de forfaitaire onkostenvergoeding. De sector moet dat gestructureerd en vanuit het belang van jongeren én het volledige veld van vrijwillig engagement aanpakken.

De huidige wetgeving is duidelijk: de vergoeding is alleen bedoeld om gemaakte kosten te dekken.⁸ Maar we ontvangen signalen uit het jeugdwerk dat organisaties die vergoeding evengoed inzetten als vorm van waardering of als compensatie voor geleverde prestaties. Aangezien dat niet de bedoeling is van de vergoeding, ontstaat er een complex kluwen van regels rond maximale inkomsten, reële versus forfaitaire kosten en andere bepalingen, die een grote verantwoordelijkheid leggen bij de vrijwilliger zelf. Desondanks blijkt de nood aan een administratief eenvoudig systeem van bezoldiging zo groot, dat sommige organisaties dat ongemak erbij nemen.

Het is daarbij niet onze bedoeling om waardering gelijk te trekken met verloning, integendeel. Vrijwilligerswerk, waaronder ook (een deel van) het jeugdwerk valt, levert volledig onbezoldigd indrukwekkende resultaten op. Het is van groot belang om dat vrijwillige karakter te beschermen. De kosteloosheid creëert ruimte voor experiment en onderstreept het belang van veelzijdige motivatie. Jongeren zetten zich vrijwillig in omdat ze er zin in hebben, omdat het plezier geeft, of omdat ze deel uitmaken van een gemeenschap en voor elkaar willen zorgen. Onderzoek na onderzoek toont ook aan dat de belangrijkste motivatoren binnen het jeugdwerk een gevoel van gedeelde waarden met de organisatie en waardering van deelnemers en organisatie zijn. Financiële motivatie blijkt consequent een van de minst belangrijke drijfveren voor jonge vrijwilligers.⁹

Toch dient een tegemoetkoming in het jeugdwerk vaak als ‘voet tussen de deur’ om niet meteen de interesse van bepaalde jongeren te verliezen en misschien zelfs nieuwe interesse voor onbekende rollen in het jeugdwerk te ontdekken. Verschillende jeugdwerkorganisaties geven aan dat voor hun jongeren, vooral in een financieel kwetsbaardere context, de vergoeding een essentiële voorwaarde is om engagement mogelijk te maken. Onbezoldigd vrijwillig werken voelt voor hen aan als een privilege dat ze zich niet kunnen permitteren.

Tegelijkertijd heeft de tendens niet alleen te maken met financiële drempels. Het lijkt evengoed het gevolg van een maatschappelijke tendens waarbij alle jongeren meer vanuit een marktlogica hun vrije tijd indelen. Voor jongeren die niet noodzakelijk in financiële nood verkeren, dient het extra inkomen voor extraatjes of om (steeds duurdere) evenementen zoals festivals of uitgaan te bekostigen.¹⁰

We mogen ook niet vergeten dat het maar over een klein deel van de (jeugdwerk)organisaties gaat die de forfaitaire onkostenvergoeding op die manier hanteren. Veel organisaties passen de vergoeding wel naar de letter van de wet toe of zijn principieel onbezoldigd. Zij staan bijzonder kwetsbaar in die evolutie, zeker als die alleen onder de oppervlakte blijft doorgroeien. Want er schuilt een evidente dreiging in de huidige toepassing van de forfaitaire onkostenvergoeding. Omdat die zich in een grijze zone bevindt en gewoon niet dient als waardering of prestatievergoeding, bevat het geen regelgeving om ze kwalitatief hiervoor in te zetten. Zo bevat deze wetgeving logischerwijs geen regels om bijvoorbeeld de vergoeding jaarlijks te evalueren of het een deel te maken van een groter kader van kwalitatieve waardering.

⁸ Vlaams steunpunt vrijwilligerswerk. [Kostenvergoedingen](#).

⁹ Lagaert, S., Pleysier, S., Put, J., Siongers, J., Spruyt, B. (2023) *Jongeren in cijfers en letters* 5.

¹⁰ Spruyt, B. (2024) *Facts and figures: Bijbaantje*.

© Sien Verstraeten

Als reactie daarop hebben veel jeugdwerkorganisaties hun eigen kaders ontwikkeld om de forfaitaire onkostenvergoeding op een zorgvuldige manier als waardering te gebruiken. Omdat die kaders zich in een grijze zone bevinden, kunnen organisaties er weinig ruchtbaarheid aan geven.

Ook andere sectoren, zoals het sociaal-culturele volwassenenwerk, zoeken naar manieren om dat fluïde veld van waardering en motivatie kwalitatief te benaderen. Dat gebeurt doorgaans met veel zorg en aandacht, waarbij men de geest van vrijwilligersengagement zoveel mogelijk wil bewaken. Maar toch rekt het de grijze zone van de onkostenvergoeding tot haar uiterste. Het zijn net dat soort evoluties die essentieel deel moeten uitmaken van het bredere gesprek. Hun minder dan legale positie binnen het huidige landschap mag wel geen repercussies hebben voor de organisaties die ze hanteren en daar tijdens het debat transparant over zijn.

Bewaar de balans tussen bezoldigd en onbezoldigd jeugdwerk.

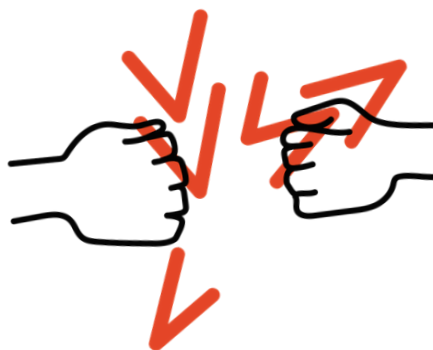
Aan jeugdwerkorganisaties die de financiële ruimte hebben om te werken met zowel bezoldigde (via artikel 17, studentenjobs, freelance) als onbezoldigde geëngageerden, vragen we om blijvend kritisch na te denken over de rolverdeling tussen die groepen. Denk na over welke functies en verantwoordelijkheden je aan elk van hen toewijst, welke vormen van ondersteuning je biedt, en welke verwachtingen je stelt.

Verloning mag nooit dienen als stok achter de deur of als laatste redmiddel om jongeren toch tot engagement te bewegen. Het moet veeleer deel uitmaken van een bewust groeitraject of waarderingsbeleid dat kwalitatief en consequent gerevalueerd wordt. Wanneer je het takenpakket van geëngageerde jongeren bepaalt, is het belangrijk om telkens opnieuw te vertrekken van de jeugdwerkprincipes. Of een jongere bezoldigd wordt of niet, mag geen invloed hebben op het ondersteuningskader. Iedere jongere moet plezier, coaching, ontwikkelingskansen en groei-mogelijkheden krijgen, ongeacht of er een financiële vergoeding tegenover staat.

Aan lokale overheden vragen we om grondig na te denken over het subsidie- en evaluatiebeleid van lokale jeugd-werkingen. Jeugdwerkorganisaties die niet over de financiële middelen beschikken om bezoldigde geëngageerden in dienst te nemen, vervullen vaak identieke of vrijwel identieke taken als organisaties die die mogelijkheid wel hebben. Voor hen is het dan ook onmogelijk om de hierboven beschreven balans binnen hun werking te realiseren. Geëngageerde jongeren in die organisaties zijn, ongeacht hun takenpakket, altijd onbezoldigd.

Dat betekent niet dat ze minder goed of minder 'professioneel' aan jeugdwerk doen. Het betekent alleen dat hun jeugdwerkkader geen financieel luik bevat. Organisaties die uitsluitend met betaalde krachten werken, zijn niet per definitie professioneler dan vrijwilligerswerkingen. Tegelijk zijn volledig onbezoldigde jeugdwerkingen niet automatisch intrinsiek waardevoller dan bezoldigde jeugdwerkvormen. Haal (on)bewuste vooroordelen over (on)betaald engagement uit jullie reglementeringen en beoordeel elke jeugdwerkorganisatie op basis van haar eigen sterktes en meerwaarde.

We benadrukken dat jeugdwerkorganisaties, zeker diegene die lokaal volledig op vrijwillig, onbezoldigd engagement draaien, veel tijd moeten inzetten om via acties extra inkomsten te verzamelen. Dat gaat van verkoopacties tot grootschaligere donatieacties. Middelen verzamelen is natuurlijk niet altijd slecht. Het biedt ademruimte om te investeren in leuke extra's en leert de leden bij over ondernemerschap. Maar we vangen signalen op dat het soms disproportioneel veel tijd vereist van lokale werkingen. Sommige doen het niet alleen voor het extraatje, maar vanwege serieuze budgettaire tekorten of noden. De tijd die ze moeten inzetten voor die acties kunnen ze vervolgens niet gebruiken om met hun kerntaak bezig te zijn. Dat is jammer, want uiteindelijk streven alle jeugdwerkorganisaties hetzelfde doel na: meer en beter jeugdwerk. Bied hen dan ook gelijkwaardige financiële ruimte om dat te bereiken.

Betrek vanaf het begin jeugdwerkpartners in komend onderzoek over de valkuilen en het draagvlak van 'erkenning van verworven competentie'-tools en -procedures.

'Erkenning van verworven competenties'-trajecten (EVC-trajecten) zijn trajecten die worden ingezet om verworven competenties die mensen buiten de schoolstructuur hebben verworven, te erkennen. In Vlaanderen bestaan momenteel twee structureel ingebbede methodes om verworven competenties te laten erkennen: via de hogeschool of via de VDAB. Beide methodes kennen drempels. In het hoger onderwijs is het traject complex en weinig bekend. Via de VDAB beperkt de EVC-procedure zich tot slechts enkele specifieke competenties.¹¹ Daarnaast bestaat er ComPas, momenteel het enige overkoepelende systeem in Vlaanderen dat verworven jeugdwerkcompetenties erkent met een link tot het werkveld. ComPas maakt daarvoor gebruik van de softskill-structuur van de VDAB om jong engagement tastbaar te maken. In Antwerpen gebruiken verschillende spelers in het jeugdwerk en de jeugdzorg het.¹²

Verschillende recente beleidsdocumenten halen het belang aan van de erkenning van elders verworven competenties. Het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan benoemt het als actie op de weg naar volwassenheid: "(...) Daarom sensibiliseren we via gerichte campagnes over de meerwaarde van non-formeel en informeel leren, vrijwilligerswerk en over het belang van soft skills, om zo de kansen van jongeren op de arbeidsmarkt te vergroten. Daarnaast streven we naar een bredere erkenning van attesten van de VDAB en andere instanties en zetten we in op de verbreding van EVC-procedures zodat die competenties ook erkend kunnen worden."¹³

In de beleidsnota Sport wordt ernaar verwezen als: "We informeren en inspireren jonge adolescenten die hun club ook kunnen ondersteunen als vrijwilliger/jeugdtrainer. We bekijken samenwerkingen met de VDAB om de competenties die je als vrijwilliger opdoet, mee te nemen als nuttige competenties voor je actieve werklevens".¹⁴ De signalen maken duidelijk dat er een opnieuw een stijgende interesse is in dit soort geformaliseerd erkennen van verworven vaardigheden.

We vragen aan lokale en Vlaamse overheden om de geleerde lessen en de valkuilen van EVC-trajecten die het jeugdwerk heeft ontdekt vanaf het begin mee te nemen bij mogelijk nieuw onderzoek naar die tools. We kunnen daarbij een rol spelen via reflectie op de experimenten uit het verleden en onze unieke positie ten opzichte van jongeren.

Het jeugdwerk heeft ervaring opgedaan met geformaliseerd competentiegericht werken tijdens de interessegolf daarvoor van 2009-2011. De experimenten die toen werden opgestart, zoals OSKAR en C-Stick, zijn intussen verdwenen. Er is uit die periode weinig onderzoek voortgekomen naar de impact van de tools en er is weinig (formele) duidelijkheid over de redenen waarom die projecten zijn stopgezet.¹⁵ Jeugdwerkers die in die periode actief waren, geven aan dat competentiegericht coachen een krachtige tool is, maar er enorm voorzichtig moet worden omgegaan met de formalisatie ervan in het jeugdwerk. Verschillende organisaties gaven aan dat de tools zoals die destijds bestonden, geen goeie match waren met hun vrijwillige engagement. De positieve impact van de tools bleek voor hen ook beperkt.

Een van de aandachtspunten blijft voor het jeugdwerk (en andere sectoren die werken met vrijwilligers) alleszins het evenwicht tussen administratieve belasting en de impact of resultaten van de tool. Onderschat ook niet hoeveel werk het zal vereisen om een nieuwe tool kenbaar te maken bij sociale instanties en werkgevers zodat de tool ook impact kan hebben. Een certificaat zonder duidelijke meerwaarde, biedt geen erkenning van de geleerde vaardigheden.

We kunnen veel leren uit eerdere onderzoekstrajecten (de meest recente uit 2022)¹⁶ over EVC-trajecten. Met de adviespunten in dit rapport gebeurde er opvallend weinig. Mochten er nieuwe adviezen ontwikkeld worden, zijn we graag partner om onze kennis te delen en tot een gedragen resultaat te komen.

Onderzoek alternatieven voor EVC-tools en -procedures. Erken het leerpotentieel van het jeugdwerk, zonder dat tot een certificaat te herleiden.

Jongeren die zich engageren in het jeugdwerk, ontwikkelen vaardigheden en ontdekken talenten. Sommige van die vaardigheden worden tijdens hun jeugdwerkervaring expliciet aangeleerd. Andere herkennen ze pas jaren later als iets wat ze onbewust hebben geleerd.

Aan de Vlaamse overheid en werkgeversorganisaties geven we mee dat het juist de unieke positie van het jeugdwerk is die dat mogelijk maakt. Het plezier, de informele connectie en de goesting als grootste drijfveer creëren een omgeving waarin leren op een informele manier kan plaatsvinden. De kracht van het lerende potentieel van het jeugdwerk ligt erin dat leren niet centraal staat, maar als bijwerking ontstaat tijdens de actieve beleving van jongeren.

Formele erkenningsstructuren zoals EVC sluiten niet automatisch aan bij de kracht van het non-formele en informele leren in het jeugdwerk. Daarom is het belangrijk om bij de ontwikkeling van nieuwe competentiegerichte coaching tools voor jongeren het leerpotentieel van jeugdwerk niet te standaardiseren richting het behalen van een certificaat.

Want we mogen niet vergeten dat jeugdwerkervaring, ook zonder certificaat, vaardigheden aanleert. Een te grote nadruk op trajecten en tools die de vaardigheden bewijzen, wijst vooral op een maatschappelijk tekort aan erkenning voor het jeugdwerk. De bewijslast voor de 'meerwaarde' van het jeugdwerk mag niet uitsluitend bij jongeren en het jeugdwerk zelf liggen. Gerichtes campagnes die de waarde van jeugdwerkvaardigheden zichtbaar maken bij werkgevers, onderwijs-instellingen en andere maatschappelijke actoren zijn essentieel. Daarvoor is geen certificaat nodig. Neem dus ook niet-gecertificeerde vaardigheden mee in waarderingsacties of sensibilisering.

Aan het jeugdwerk vragen we om, via gepaste methodes die aansluiting vinden in hun werking, in te zetten op het legitimeren van competenties. Dat kan op verschillende manieren.

Zoek naar mogelijkheden zoals de verificatie van kennis die je als organisatie sowieso al aanbiedt. Dat hoeft niet te passen in het keurslijf van een bestaand systeem zoals EVC. Zo biedt een jeugdwerkorganisatie een vormingstraject voor reisbegeleiders. Dat traject is door Toerisme Vlaanderen erkend en ze reiken aan iedere jongere die het voltooit een reisbegeleiderskaart uit.

Daarnaast is het een van onze grootste krachten als sector dat we de eigenwaarde en het zelfvertrouwen van jongeren continu versterken. Ook dat is essentieel, want vaak zijn het niet de certificaten die de doorslag geven tijdens een job-interview met een jonge werkzoekende. Het gaat veeleer over zelfverzekerdheid, de vlotte babbel, de door het jeugdwerk verscherpte vaardigheden in samenwerken, feedback geven en ontvangen, leiderschap opnemen, creatief uit de hoek komen en veel goesting hebben om dingen te doen. Dat zijn vaardigheden die jongeren in het jeugdwerk automatisch aanleren.

Als sector is het belangrijk om daarin te geloven, er vol op in te zetten en er vooral zeer trots op te zijn. Jeugdwerkers en jongeren moeten ook de taal krijgen om dat met elkaar te bespreken. Om te benoemen welke bagage ze meekrijgen en hoeveel meerwaarde die bagage kan betekenen in hun verdere professionele carrière.

11 CJM (2022) [Erkenning geven aan competenties die kinderen en jongeren ontwikkelen via hun vrijwillig maatschappelijk engagement – Eindrapport.](#)

12 ComPas.

13 Vlaanderen (2025) [Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2025-2029. Prioriteit 5, actie 10 'Een brede visie op talenten en competenties'.](#)

14 De Ridder, A. (2024) [Beleidsnota sport 2024-2029 \(OD2.2\).](#)

15 De Bleser, J. (2022) [Erkenning geven aan competenties die kinderen en jongeren ontwikkelen via hun vrijwillig maatschappelijk engagement.](#)

16 CJM (2022) [Erkenning geven aan competenties die kinderen en jongeren ontwikkelen via hun vrijwillig maatschappelijk engagement - Eindrapport](#)

Besef de impact van de beperkte vrije tijd en geef meer ruimte om engagement op te nemen.

Veel mensen ervaren hun vrije tijd als uiterst beperkt. Vooral werknemers die het wettelijke minimum aan vakantiedagen hebben, ervaren dat sterk. België zit daarmee ook aan de lagere kant van de Europese schaal.¹⁷ Veel Belgische werknemers hebben geen extralegale voordelen en moeten het ook stellen met dat wettelijke minimum. Langdurige engagementen, zoals een kamp begeleiden, zijn onder meer daardoor voor veel jonge werknemers moeilijk of zelfs onmogelijk.¹⁸ Vaak voelen werknemers de druk om het inkomen van hun job aan te vullen met een flexi-job. Dat is iets wat de overheid ondersteunt door het maximale fiscaal onbelaste inkomen én het maximale uurloon van flexi-jobs te verhogen.¹⁹ Vanaf de zomer van 2026 worden flexi-jobs ook mogelijk in alle sectoren.²⁰

Maar ook voor dat kantelpunt van student naar werkkraft is er duidelijk een maatschappelijke versnelling bezig die steeds jongere jongeren steeds meer ruimte geeft om eigen vermogen op te bouwen via studentenjobs. We leren uit onderzoek dat de studentenarbeid jaar na jaar toeneemt in aantallen studenten en studentenjobs, en nog meer in aantal uren.²¹

Dat is logisch, want jongeren krijgen steeds meer tijd om studentenjobs uit te voeren tijdens het jaar.²² Ze kunnen ook steeds jonger beginnen te werken. Er liggen wetsvoorstellen klaar waardoor jonge ondernemers vanaf vijftien jaar een zaak kunnen opstarten en een ander voorstel waardoor de minimumleeftijd voor studentenarbeid zal verlagen naar vijftien jaar zonder bijkomende voorwaarde op het vlak van leerplicht.²³

“Vaak voelen werknemers de druk om het inkomen van hun job aan te vullen met een flexi-job. Dat is iets wat de overheid ondersteunt door het maximale fiscaal onbelaste inkomen én het maximale uurloon van flexi-jobs te verhogen.”

– Advies ‘Jong engagement (h)erkennen

Natuurlijk zijn dat geen verplichtingen en heeft iedere jongere nog altijd het recht om niet te werken, maar de maatschappelijke tendens voert wel de druk op bij jongeren om zoveel mogelijk winstgevend bezig te zijn, of het nu is als werkkraft met een flexi-job of als student met een of meerdere studentenjobs.

Het is evident dat de beperkte vrije tijd een directe impact heeft op de mogelijkheid van jongeren (en de rest van de samenleving) om zich te engageren in het jeugdwerk, dat vaak onbezoldigd is of een grote tijdsinvestering vraagt. Daarvoor verwijzen we naar ons standpunt rond jong ondernemerschap: “Bewaak het evenwicht met andere engagementen en blijf erkenning geven aan tijd om te leren, engagementen op te nemen, te sporten ...”²⁴ Want niet iedere jongere moet constant bezig zijn met wat op korte termijn economisch oplevert, ook andere engagementen zijn zeer waardevol. We verwijzen ook naar een standpunt over de stijgende jobstudenturen en pleiten niet tégen de verhoging van het aantal uren studentenarbeid, maar roepen nogmaals op om alert te blijven voor de gevolgen ervan.²⁵

17 Jobat (2014) [Hoeveel vakantie heeft wie in Europa?](#)

18 Dhoore, J., Spruyt, B., & Siongers, J. (2024). [Jongeren en hun vrijwillig engagement.](#)

19 Securex (2025) [De flexi-jobs worden uitgebreid en de belastingvrije grens verhoogd.](#)

20 Clarinval, D. (2025) [David Clarinval geeft groen licht voor flexi-jobs in alle sectoren.](#)

21 RSZ (2024) [Jaarstatistieken over studentarbeid.](#)

22 AnyShift (2025) [Nieuwe regels flexi-jobs & studentenjobs in 2025-2026.](#)

23 [Wetsontwerp houdende diverse bepalingen nr. 56/K0963.](#)

24 Vlaamse Jeugdraad (2025) [Standpunt over het wetsvoorstel voor jonge ondernemers.](#)

25 Vlaamse Jeugdraad (2025) [Meer werken moet een keuze zijn.](#)

Om, ondanks de krimpende vrije tijd van jongeren, nog tijd voor engagement vrij te maken, is er structurele tegemoetkoming nodig. Want hedendaagse jongeren zijn grootgebracht in het marktdenken en voelen vaak intrinsiek de nood om bij te verdienen. Het jeugdwerk worstelt om daar een kwalitatief weerwoord aan te bieden, want onze impact is vaak niet op korte termijn in cijfers of in geld uit te drukken.

Daaraan tegemoetkomen kan door structureel meer ruimte te maken om een rol op te nemen in het vrijwillige engagement. Verschillende Europese landen hebben die vraag voor ruimte

Het meest sprekende Europese voorbeeld vinden we in Duitsland. Daar bestaat al jaren, afhankelijk van de deelstaat, het recht op extra verlofdagen specifiek voor engagement in het jeugdwerk: de Freistellung für Jugendarbeit. Die regeling voorziet tussen de vijf en vijftien extra verlofdagen, afhankelijk van de regio. De invulling verschilt per deelstaat: sommige dekken het loon, andere nemen de sociale bijdragen op zich, en weer andere bieden alleen het recht zonder bijkomende financiële ondersteuning. Hoewel het systeem niet perfect is en de regionale verschillen het soms complex maken, schuilt de kracht in één fundamenteel principe: het is een federaal recht, geen gunst van de werkgever.²⁶

In Frankrijk biedt men het congé d'engagement associatif aan, een aanvullend verlof van zes flexibel op te nemen dagen voor werknemers (in zowel privé als openbare sector) om engagement op te nemen in het vrijwilligerswerk.²⁷ Ook die dagen zijn aanvullend op het wettelijk verlof en zijn een recht van werknemers.

België kent momenteel geen soortgelijke systemen om vrijwillig engagement structureel ruimte te geven. In 2022 toonden we met het verlof voor mantelzorg al dat de uitbreiding van het wettelijke verlof voor maatschappelijk relevant engagement mogelijk is. Die aanvullende dagen kwamen er destijds in het kader van de Europese richtlijn rond werk-privébalans. De richtlijnen erkennen dat de combinatie van het werk- en gezinsleven steeds meer onder druk staat.²⁸ Dat het huidige verlofstelsel ontoereikend is om kwalitatief een extra rol op te nemen in de maatschappij, zien we ook impliciet in ons politieke verlofstelsel. Dat verlof, dat extra dagen biedt aan werknemers uit de privésector om een politiek mandaat op te nemen (bijvoorbeeld in een gemeenteraad zetelen). Zo'n soort verlof bieden aan mensen die een formeel vrijwillig engagement opnemen, kan een krachtig signaal zijn.

Maar ook voor werkgevers zijn die extra verlofdagen interessant. Er is namelijk bewijs dat vrijwilligersengagement van werknemers grote voordelen biedt voor job tevredenheid. Zo zegt 32% van de volwassenen in een Britse survey dat ze zich productiever zouden voelen op het werk, mochten ze dat beter kunnen balanceren met hun vrijwillige engagement.²⁹ Een derde van het Britse publiek zegt dat ze eerder zouden solliciteren voor een baan die extra verlof aanbiedt voor vrijwilligerswerk en maar liefst 77% geeft aan dat vrijwilligerswerk hun werktevredenheid zou doen stijgen.³⁰ We gaan er, door het sterke vrijwillige landschap in ons land, van uit dat we soortgelijke of zelfs sterkere cijfers zouden halen.

We vragen aan de federale overheid om de druk te erkennen. Dat kan door in de inkrimpende vrije tijd van jongeren expliciet tijd vrij te maken om engagement op te nemen. En kritisch en diepgaand het gesprek te voeren over de mogelijkheden.

Extra verlofdagen voor maatschappelijk engagement zijn hier één voorbeeld van, die dan tijd vrijmaken voor werkende jongeren. Structurele aanpassingen aan hoe de schoolstructuur opgebouwd wordt, kan een mogelijkheid zijn om werkende studenten daarin te ondersteunen. Beschouw de oefening als een kans om het maatschappelijk engagement te bevestigen als een waardevol gebruik van onze beperkte vrije tijd.

²⁶ Deutscher Bundesjugendring (2023) [Regelungen der Bundesländer zur Freistellung für Ehrenamtliche](#).

²⁷ Factorial (2024) [Congé d'engagement associatif: comment en bénéficier?](#)

²⁸ Zigzag HR (2022) [Work-life-balance voor ouders en mantelzorgers: wat verandert er?](#)

²⁹ The Scouts Association (2025) [Time to volunteer: Unlocking the power of volunteer leave](#).

³⁰ Pilotlight (2022) [Give your culture a workout](#)

Betrek het jeugdwerk bij administratieve aanpassingen.

Het jeugdwerk maakt gebruik van een brede waaier aan statuten: vrijwilligers, artikel 17, gedetacheerde leerkrachten, jobstudenten, stagiairs enzovoort. Veranderingen in die statuten hebben dan ook vaak een onverwachte of onbedoelde impact op de integrale identiteit van het jeugdwerk.

We vragen de Vlaamse overheid om het jeugdwerk op een intersectoraal niveau te betrekken bij gesprekken over relevante thema's. Veranderingen in het statuut van bijvoorbeeld jobstudenten raken niet alleen de werk- en onderwijssector, maar hebben ook gevolgen voor het jeugdwerk. Betrek daarom het brede jeugdwerk bij beleidskeuzes die impact hebben op de sector.

Betrek het jeugdwerk ook structureel bij de vereenvoudiging van administratieve processen. Dat hebben we uitgebreid toegelicht in het recente advies over regulitis.³¹ De administratieve last blijft groot. Recente en komende ontwikkelingen (zoals het uittreksel strafregister type 2) stapelen hier in de komende jaren zelfs nog bij op. We beseffen ten volle dat jongeren en werkingen geïnformeerd moeten zijn over wat er allemaal bij komt kijken om minimaal in orde te zijn met hun organisatie. Tegelijkertijd hebben die structuren een directe invloed op het functioneren van jeugdwerkingen. Bovendien zijn ze vaak niet afgestemd op de realiteit van het jeugdwerk, maar vertrekken ze vanuit een professioneel kader waar steeds mensen in dienst zijn om die administratie te beheren.

© Sien Verstraeten

31 Vlaamse Jeugdraad (2024) [Regulitis](#).

Een genuanceerde beeldvorming van jong engagement

Steeds meer jongeren herkennen zich niet in het klassieke beeld van de vrijwilliger. De manier waarop de media, de samenleving én soms ook het jeugdwerk zelf het jeugdwerk voorstellen is vaak beperkt of onrealistisch. Alleen door in te zetten op correcte, inclusieve en diverse beeldvorming kunnen we het volledige spectrum zichtbaar maken. We zien ook dat het gebrek aan informatie een impact heeft op engagement. Bij een JOP-bevraging over kennis van het jeugdwerk kwam naar boven dat:

- **32% van de niet-geëngageerde jongeren aangeeft er nooit over nagedacht te hebben**
- **1/4 het gebrek aan informatie aanklaagt**
- **1/4 niemand kent die het doet.**³²

Een correcte beeldvorming van het jeugdwerk vereist inzet van verschillende spelers. De media, lokale overheden en het jeugdwerk zelf moeten zich inzetten om jongeren kennis te laten maken met de enorme diversiteit en meerwaarde van het jeugdwerk.

In de media zien we nog steeds een beeld van het jeugdwerk dat vooral focust op negatieve verhalen en overlast, in plaats van op de maatschappelijke meerwaarde en impact die kwalitatief ingebed jeugdwerk kan bieden. Daarnaast blijft de beeldvorming, ondanks veel vooruitgang, vaak beperkt tot een enge definitie van 'de jeugdwerkvrijwilliger'. Dat is dan meestal iemand uit de jeugdbeweging of het speelpleinwerk. En hoewel zij inderdaad een groot deel van het jeugdwerk vertegenwoordigen, is het belangrijk om ook de diversiteit aan vrijwillig engagement in het jeugdwerk in de kijker te zetten.

Ook de rollen van de jeugdwerker staan geregeld onder druk. De invulling van het recht op vrije tijd dat veel jeugdwerk-organisaties aan hun jongeren bieden, blijkt soms niet voldoende. De druk om onze waarde te bewijzen of onszelf te instrumentaliseren blijft sluimeren.

Tegelijkertijd wordt, door angst voor overlast, het jeugdwerk snel aan banden gelegd. Er ontbreekt dan geregeld de mogelijkheid om eerst samen een compromis te bespreken of het jeugdwerk te vertrouwen in zijn autonomie. Zo zijn er voorbeelden van lokale overheden die, wegens ervaren overlast, verhoogde toeristenbelasting opleggen aan iedere jeugdwerkorganisatie die er kampen wil laten plaatsvinden.³³

³² Lagaert, S., Pleysier, S., Put, J., Siongers, J., Spruyt, B. (2023) Jongeren in cijfers en letters 5

³³ VRT (2025) [1 euro toeristenbelasting per kind per nacht: Waalse gemeente Couvin neemt maatregelen tegen overlast jeugdkampen.](#)

Maak de diversiteit van engagementen binnen het jeugdwerk zichtbaar voor alle jongeren. **We vragen het jeugdwerk** om blijvend in te zetten op zichtbaarheidscampagnes die de eigenheid van de engagementen in hun organisaties onder de aandacht brengen bij een zo breed mogelijk publiek van jongeren. De verantwoordelijkheid ligt bij de organisaties om breed en doelgericht te communiceren, afgestemd op de doelgroepen die ze momenteel (nog) niet bereiken. Voor meer informatie over hoe ze die communicatie kunnen afstemmen op specifieke doelgroepen, verwijzen we naar een recent advies: 'Sociale inclusie: toegang tot vrije tijd'.³⁴ Inclusiever communiceren betekent communiceren met nadruk op de specifieke noden van de doelgroep en met duidelijke, laagdrempelige taal binnen het netwerk van jongeren.

Het is de taak van de Vlaamse overheid om diverse vormen van jeugdwerk te bezoeken en te begrijpen – van de grootste jeugdbewegingen tot de kleinste cultuur-educatieve organisaties. Het nieuwe Jeugddecreeet specificeert dat iedere erkende jeugdvereniging tijdens een beleidsperiode een visitatie zal krijgen.³⁵ Grijp die bezoeken aan als kans om gericht het jeugdwerk te bevragen en info te vergaren over hun werking. Betere contacten onderhouden met individuele jeugdwerkorganisaties verfijnt ook het beeld van hun noden en drempels in het betrekken van jong engagement.

Onderschat daarnaast niet hoeveel inspanning het vraagt van (kleinere) organisaties om zichzelf zichtbaar te maken. Die taak vereist ook steeds meer specifieke kennis en vaardigheden binnen de digitale leefwereld. Voorzie daarom ook binnen de subsidiestructuur ruimte om hedendaagse zichtbaarheidscampagnes op poten te zetten.

© Sien Verstraeten

34 Vlaamse Jeugdraad (2025) [Sociale inclusie: toegang tot vrije tijd](#), pg. 10-12.
35 (2024) Vlaamse Jeugddecreeet, artikel 23

Het lokale bestuur moet zich inzetten om de engagementsmogelijkheden in hun lokale jeugdwerkeraanbod mee in de kijker te zetten.

De verantwoordelijkheid om informatie over hun werking te verspreiden ligt niet uitsluitend bij jeugdwerkorganisaties en de Vlaamse overheid. **We vragen ook aan lokale overheden en andere betrokken actoren** om het diverse aanbod aan jong engagement in hun stad of gemeente zichtbaar te maken voor lokale jongeren. Door transparant en zo volledig mogelijk over de beschikbare jeugdwerkopties te communiceren, kan het middenveld bijdragen aan goed geïnformeerde jongeren die bewuste keuzes maken in hun engagement. We vragen dan ook om volop in te zetten op kruispunten waar jongeren samenkomen.

Ontmoetingsmomenten zoals vrijetijdsbeurzen kunnen worden georganiseerd in samenwerking met lokale scholen, jeugdhulpvoorzieningen, jeugdhuizen en andere plekken waar jongeren elkaar ontmoeten. Daar kunnen zowel grote als kleine jeugdwerkorganisaties contact maken met jongeren en hun ouders. Andere kruispunten, zoals dat met welzijn, kunnen leiden tot kwalitatieve lokale initiatieven in samenwerking met Rap Op Stap-kantoren, lokale dienstencentra en brugfiguren.

Het jeugdwerk moet ook betrokken zijn bij naschoolse opvangprogramma's via het BOA-decreet. Zorg ervoor dat de organisaties aanwezig zijn of informeer ze op zijn minst over de lokale BOA-activiteiten. Ook via die structuur kan engagement in het jeugdwerk zichtbaar gemaakt worden aan jongeren die er anders minder mee in contact komen. Lokaal jeugdwerk mag wel op geen enkele manier verplicht worden om tot de lokale BOA-structuur toe te treden om hun subsidie te verzekeren. Tegelijkertijd mag BOA niet het enige zijn dat op lokaal niveau het jeugdwerk financieel ondersteunt. Die mening hebben we ook eerder uitgesproken in ons eerdere advies over het BOA-decreet.³⁶

De media moeten bewust omgaan met hun impact op de perceptie van het jeugdwerk.

De media moeten zich bewust zijn van hun impact. Eenzijdige of negatieve berichtgeving kan verwachtingen of vooroordelen creëren bij jongeren die niet overeenkomen met de realiteit van het jeugdwerk. Daarom vragen we om blijvend te investeren in een positieve en inspirerende mediapresentatie van het jeugdwerk. Zet in op campagnes die het unieke en diverse karakter van jeugdwerk belichten: als een plek om te leren, te experimenteren en te groeien. Ook op momenten waarop het jeugdwerk sterk geraakt wordt of zich krachtig toont, is het belangrijk dat niet alleen de bekendste organisaties zichtbaarheid krijgen. Dat zijn juist gelegenheden om ook minder bekende jeugdwerk-organisaties in de kijker te zetten. Het laatste onderzoek van Stampmedia beveelt eveneens de media aan: "Bouw je netwerk uit, waarbij je diverse bronnen en experts aan het woord laat komen."³⁷

We vragen om een contactlijn open te stellen die bij berichtgeving steeds de stem en cultuur van kinderen en jongeren mee in overweging neemt. Het zou bovendien waardevol zijn als die persoon aanspreekbaar is voor jeugdwerkorganisaties, zodat een genuanceerde en volledige berichtgeving mogelijk wordt. Dit contact kan er mee voor zorgen dat er verder gekeken wordt dan de meest voor de hand liggende jeugdwerkorganisaties. Het lijkt ook waardevol om samen een contactlijst met diverse jeugdwerkorganisaties aan te maken. Op momenten dat de media op zoek gaan naar jeugdwerkverhalen, bijvoorbeeld bij extreme weersomstandigheden of treinstakingen of juist bij goed nieuws, liggen er kansen om minder bekende jeugdwerkvormen aan bod te laten komen.

Het jeugdwerk moet inzetten op kwalitatieve media-aanwezigheid.

Het is de gedeelde taak van de media en het jeugdwerk om werk te maken van positieve en genuanceerde berichtgeving over zijn activiteiten. Als sector moet het jeugdwerk gezamenlijk sterk staan om positieve verhalen en unieke ervaringen te verspreiden via diverse mediakanalen.

Dat realiseren, kan alleen door sterke samenwerkingen aan te gaan met relevante mediapartners. Daarnaast moet het jeugdwerk erover waken dat het altijd rekening houdt met de evoluerende identiteit van jongeren, en zich daarop afstemt. Veel jongeren herkennen zichzelf niet in het klassieke beeld van een jeugdwerker, terwijl die rol op uiteenlopende manieren ingevuld kan worden. Zet daarom in op communicatie die ook minder voor de hand liggende jongerenprofielen binnen het jeugdwerk zichtbaar maakt. Bijvoorbeeld ook de persoon die de logistieke ondersteuning of de communicatie voorziet.

Zet in op een warm lokaal jeugdwerkklimaat.

Het is de verantwoordelijkheid van lokale overheden om te zorgen voor een warm lokaal jeugdwerkklimaat. Dat houdt in dat ze respectvol omgaan met het engagement van jongeren. Lokale initiatieven verdienen ondersteuning in hun contact met de buurt. Bij discussies of meldingen van overlast is het belangrijk dat de lokale jeugddienst inzet op dialoog en compromis, eerder dan op repressie.

Het lokale beleid moet inspelen op de logistieke en organisatorische noden van alle formele en niet-formele jeugdinitiatieven binnen de gemeente. Die ondersteuning moet zo laagdrempelig mogelijk zijn. Ook niet-erkende jeugdwerk-initiatieven en collectieven zouden recht moeten hebben op ondersteuning door hun lokale overheid.

Daarnaast is het in het belang van lokale overheden om hun jeugdraad voldoende slagkracht te geven om een kritische beleidsrol op te nemen. Zoals ook aanbevolen in ons advies over jeugdparticipatie en democratie: “De jeugdraden moeten voldoende ruimte en middelen krijgen om hun missie te behalen. Erken hun rol en consulteer hen niet louter als formaliteit.”³⁶ Kindergemeenteraden of jury's inzetten bij vragen over jeugdinfrastructuur of andere thema's die jongeren raken, is een krachtige manier om geëngageerde jongeren bewust en op maat mede-eigenaar te maken van het lokale beleid en hun betrokkenheid te versterken. Een plek geven aan die kritische stem van kinderen en jongeren is bovendien een essentieel onderdeel in het behalen van het label ‘kindvriendelijke steden en gemeenten’.³⁹

³⁶ Vlaamse Jeugdraad (2019) [Organisatie buitenschoolse opvang en de afstemming met buitenschoolse activiteiten](#).

³⁷ Stampmedia (2025) [rePresent 2.0, een dialoogtraject tussen jongeren en mediamakers](#).

³⁸ Vlaamse Jeugdraad (2021) [Jeugdparticipatie en democratie](#).

³⁹ Bataljong – [Kindvriendelijke steden & gemeenten](#).

Respecteer de eigenheid én grenzen van (onbezoldigde) jeugdwerkers en vermijd om hen (impliciete) bijkomende rollen of verwachtingen op te leggen.

De verwachtingen van de maatschappij ten aanzien van het jeugdwerk zijn aan het veranderen. De samenleving is complex voor kinderen en jongeren, en de druk op mensen die dicht bij hen staan om verschillende rollen op te nemen, neemt toe. Het jeugdwerk staat ook op dat kruispunt en zij nemen hun welzijnsrol op, maar moeten dat steeds doen op een manier waarbij hun eigenheid en identiteit vooropstaat, niet als samenlevingsopdracht om de hiaten van de maatschappij op te vullen.

We vragen het jeugdwerk om altijd zorgvuldig af te wegen welke verantwoordelijkheden jongeren in het jeugdwerk op zich moeten nemen. Jeugdwerkers hebben een unieke vertrouwensband met kinderen en jongeren in hun werking, dat is een band met veel preventieve en coachende kracht. Het is ook een band die veel efficiëntie verliest zodra het geïnstrumentaliseerd wordt. Het vertrouwen verdwijnt als jongeren bij jeugdwerkers het gevoel krijgen van de zoveelste hulpverlener, jobcoach, preventiedienst ... Alleen door het jeugdwerk in zijn eigenheid te laten functioneren en groeien, draagt het op een preventieve manier bij aan het welzijn en welbevinden van kinderen en jongeren. Bewaak die eigenheid en leg er geen bijkomende rollen bovenop.

Geëngageerde jongeren voelen steeds vaker de druk van buitenaf (ouders, de maatschappij) om zich op te stellen als pedagogisch professional of, aan de andere kant van de munt, als een soort 'verheerlijkte kinderopvang'. **De Vlaamse overheid** moet die beeldvorming aankaarten en ontkrachten via gerichte campagnes. We waarderen dat jeugdwerk erkend wordt als een krachtige tool in de opvoeding en ondersteuning van kinderen en jongeren, maar het moet blijven vertrekken vanuit een jeugdwerkcontext. Als plek waar jongeren, zowel deelnemers als geëngageerden, kunnen leren en groeien.

“Alleen door het jeugdwerk in zijn eigenheid te laten functioneren en groeien, draagt het op een preventieve manier bij aan het welzijn en welbevinden van kinderen en jongeren.”

We mogen als maatschappij verwachtingen hebben naar de jeugdwerkers, maar dat betekent niet dat ze alles moeten kennen en kunnen. Eerder streven we naar een gedifferentieerd vangnetwerk en een kwaliteitsvolle begeleiders-houding. Jeugdwerkorganisaties die ervoor kiezen om meer rollen op te nemen (binnen kruispunten met bijvoorbeeld welzijn of werk), doen dat omdat het past binnen hun visie op jeugdwerk. We blijven vragen dat het jeugdwerk dat zelf mag blijven bepalen en voldoende ruimte moet krijgen om vrij te bewegen in dat veld. Te veel druk en instrumentalisatie kan de positie van het jeugdwerk als experimenteerruimte in gevaar brengen.

We zijn daarover in eerdere adviezen al duidelijk geweest: “Laat het jeugdwerk vooral jeugdwerk zijn”.⁴⁰ Het jeugdwerk speelt een bevorderende en preventieve rol in het welzijn van jongeren, maar het is belangrijk om af te bakenen tot waar de rol van een jeugdwerker reikt, en die grens kan per organisatie verschillen. Voorbij die grens is doorverwijzen de juiste stap. Onze vraag is dan ook vooral: bewaar de balans, ondersteun elke jongere die zich engageert binnen je werking, en reflecteer als organisatie over elke verantwoordelijkheid die jongeren moeten opnemen.

40 Vlaamse Jeugdraad (2023) [Advies over voorontwerp decreet Vlaams beleid tegen radicalisering, extremisme, terrorisme en negatieve polarisatie](#).

Nood aan kwantitatief en kwalitatief onderzoek over jong engagement

Het jeugdwerk verwijst geregeld naar het onderzoek over 'de nieuwe vrijwilliger'. Die vrijwilliger engageert zich om persoonlijk te groeien, hanteert een selectieve houding en zoekt duidelijke meerwaarde in zijn engagement. Dat profiel werd voor het eerst beschreven in een onderzoek van Lesley Hustinx in 1998.⁴¹ We kunnen vrij zeker stellen dat de wereld sinds 1998 alleen maar sneller is gaan veranderen: covid, wereldwijde conflicten, de digitale leefwereld enzovoort. Ook binnen de bredere context van 'jong engagement', zoals besproken in dit advies, is het essentieel om voeling te houden met de noden en uitdagingen van jongeren. De 'nieuwe vrijwilliger' als omschrijving is, zeker voor de jongste generatie, verouderd, maar nieuwe terminologie of onderzoek ontbreekt momenteel nog.

Het is essentieel dat het jeugdwerk investeert in een evenwichtige mix van kwalitatieve onderzoeken rond de impact en de effecten van het jeugdwerk, cijfermatig onderzoek dat bijvoorbeeld de economische meerwaarde van jeugdwerk aantoont én diepgaande analyses van de noden, motivaties en verwachtingen van jongeren in hun engagement. Want ondanks de hoge kwaliteit van het jeugdwerk in Vlaanderen, valt er onderzoeksmatig nog veel winst te boeken.

Dat is jammer, want het Belgische jeugdwerk heeft bepaalde unieke karakteristieken die niet altijd benaderd kunnen worden vanuit onderzoek uit andere westerse landen. In dit advies vragen we dan ook om volop in te zetten op zowel cijfermatig als kwalitatief onderzoek van eigen bodem. Beide vormen van onderzoek bieden elk op hun eigen manier een grote meerwaarde voor het jeugdwerk.

⁴¹ Hustinx, L. (1998) [Jongeren en hun vrijwillig engagement: een nieuwe stijl van vrijwilligerswerk.](#)

Onderzoek de kwantitatieve economische impact van het jeugdwerk, zonder er bestaansrecht aan te verbinden.

Het jeugdwerk is een essentieel onderdeel van de Belgische cultuur, en iets om trots op te zijn. Ons jeugdwerk, gedragen door de tomeloze inzet van jongeren die geregeld volledig autonoom lokale werkingen draaiende houden, is qua spreiding en kwaliteit uniek in Europa. Ook al bejubelt het beleid onze sector geregeld, we merken toch dat de maatschappelijke en economische waarde ervan vaak wordt onderschat.

Soortgelijke kwalitatieve onderzoeken werden eerder uitgevoerd in het Verenigd Koninkrijk⁴² en Nederland.⁴³ Die tonen telkens opnieuw de publieke investeringswaarde in het jeugdwerk. In het Britse onderzoek lag de return on investment (ROI) tussen 2,5 en 7,8 keer de waarde van de investering. Volgens de eigen benchmarks van de Britse overheid betekent dat een ROI van 'hoog' tot 'zeer hoog' op het vlak van mentale gezondheid, welbevinden, opleidingskansen, tewerkstelling en meer. Ook het Nederlandse onderzoek toont aan dat vrijwillig jeugdwerk een grote impact heeft op welzijn en levenskwaliteit. Voor zover dat cijfermatig kon worden ingeschat, werd een waarde van 20 miljoen euro berekend voor jongeren, een meerwaarde van 45 miljoen euro voor vrijwilligers, en een waarde van 75 miljoen euro voor ouders van kinderen. In België hebben we al ervaring met ROI-onderzoek in de sociale sector, zoals het onderzoek uit 2017 over de economische meerwaarde van mantelzorg.⁴⁴ Een soortgelijk onderzoek over het jeugdwerk ontbreekt nog.

Aan de Vlaamse overheid vragen we om te investeren in dat type onderzoek. Zoals vermeld in een eerder advies⁴⁵ biedt een economische becijfering van het jeugdwerk een noodzakelijke verantwoording voor verdere investeringen in de sector.

Een onderzoek naar de maatschappelijke en economische waarde van het Vlaamse jeugdwerk kan ook een krachtig middel zijn om het jeugdwerk verder te legitimeren en aantrekkelijker te maken voor jong engagement.⁴⁶ De beleidsnota Jeugd benoemt ook het belang van onderzoek in de jeugdsector.⁴⁷

Dat onderzoek mag wel geen besluitvormend karakter krijgen. Daarmee bedoelen we dat de financiële meerwaarde van individuele jeugdwerkorganisaties géén impact mag hebben op de subsidiëring van die organisaties. Het onderzoek moet veeleer deel uitmaken van een breder discours waarin sociale impact, return on investment en het bestaansrecht van het jeugdwerk samen onderwerp van reflectie zijn.

42 Frontier Economics & UK Youth (2022) [Economic value of youthwork Summary](#).

43 Ecorys (2023) [De maatschappelijke waarde van het jeugdwerk in Nederland](#).

44 Bergs, J., Desmedt, M., Hellings, J., Vertriest, S. (2017) [Mantelzorg: een literatuurstudie en simulatiemodel betreffende de economische waarde en de financiële impact op de ziekteverzekering](#).

45 Vlaamse Jeugdraad (2025) [Het jeugdwerk: een broodnodige investering met hoog rendement](#).

46 De Roover, C. (2025) Sijren aan de toekomst

47 Depraetere, M. (2025) [Beleidsnota 2024-2029 \(pg. 15\)](#).

Zet in op intersectoraal onderzoek dat de engagementen in het jeugdwerk vooruithelpt.

Het jeugdwerk moet bij het onderzoek dat het organiseert altijd vertrekken van de erkenning van zijn eigen beperkingen. Jeugdwerkorganisaties zijn geen onderzoeksinstituten en mogen niet de druk voelen om die rol op te nemen om hun bestaansrecht te bewijzen. Organisaties die een eigen onderzoek uitvoeren, doen dat dan ook altijd vanuit hun draagkracht en zijn gericht op het beantwoorden van eigen actuele, prangende vragen. Voor grootschaliger onderzoek, dat streeft naar algemenere legitimiteit en dat actuele trends wil registreren, is het essentieel dat we inzetten op partnerschappen met bestaande onderzoeksinstituten en universiteiten.

We vragen het jeugdwerk om dat breder vast te nemen en in te zetten op collectief, relevant en sectorbreed onderzoek over jong engagement. Door gemeenschappelijk onderzoeksvragen te ontwikkelen in samenwerking met onderzoeksinstellingen, die vervolgens aan onze jongeren voor te leggen en de resultaten samen te leggen, kunnen we actuele trends in jong engagement zichtbaar maken. Tegelijk moeten we organisaties die nog geen data verzamelen, aanmoedigen om dat ook te doen, binnen hun mogelijkheden.

We vragen aan de Vlaamse overheid om dat traject beleidsmatig te bevestigen en te ondersteunen. De nood aan een kwalitatief engagementsonderzoek is er. Maar de aanmoediging voor het jeugdwerk om dat vast te nemen kan alleen landen als de meerwaarde en impact van het onderzoek duidelijk zijn en als er de nodige middelen en andere ondersteuning tegenover staan.

In 2023 en 2024 heeft het Departement Jeugd projectoproepen uitgestuurd die gericht zijn op het versterken van jong engagement. **We vragen de Vlaamse overheid en het jeugdwerk** om de enorme waarde van het onderzoek dat die projectoproepen omringt te erkennen en structureel te verankeren. Op basis van de projectoproep rond informeel engagement in 2023 heeft Bataljong een reeks aanbevelingen, een rapport en een inspiratiegids opgesteld.⁴⁸ Ook de oproep van 2024, die focust op het ondersteunen van jong engagement, bevindt zich momenteel in de afrondende fase en heeft al vele inspirerende resultaten opgeleverd. Neem dat onderzoek vast en bouw er structureel op voort.

© Sien Verstraeten

Nood aan vernieuwing en witruimte in het betrekken van jong engagement

De noden en de leefwereld van jongeren zijn voortdurend in ontwikkeling. Het jeugdwerk maakt hier onlosmakelijk deel van uit, maar ondergaat die evoluties eveneens. Jongeren engageren zich vanuit diverse referentiekaders: verbondenheid met andere jongeren en de organisatie, sociale cohesie en plezier, de behoefte aan een extra inkomen, of de wens om iets nieuws uit te proberen ... Het jeugdwerk moet de ruimte krijgen om zich toekomstbestendig te ontwikkelen in functie van die nieuwe vormen van engagement, zonder op voorhand succesverhalen te moeten garanderen. Het European Academy of Youth Work-congres van 2024 stelde al enkele scherpe vragen over een mogelijke toekomst van het jeugdwerk:

“Are we able to recognize moments when innovation is no longer sufficient for youth work to remain relevant?”

“How can youth work establish a balance between creating the future and meeting upcoming challenges?”⁴⁹

Bied beleidsmatige witruimte aan om experimenteel om te gaan met de structuren van het jeugdwerk en jong engagement.

Aan de Vlaamse overheid zeggen we duidelijk: innovatie eist ruimte. Het jeugdwerk moet financieel in staat zijn om te experimenteren met thema's die buiten de traditionele kerntaken vallen, zonder dat een mislukt experiment leidt tot afstraffing. Daarom vragen we om financiële witruimte binnen het subsidiëringkader. Witruimte die organisaties kunnen inzetten voor onderzoek in het jonge engagement, de kritische analyse van hun werking en om versteende structuren los te weken. Ook organisaties die willen inzetten op nieuwe, experimentele vormen van engagement die beter aansluiten bij de leefwereld van jongeren maar nog niet volledig passen binnen klassieke participatiemodellen moeten beleidsmatig ruimte krijgen om die te verkennen.

De innovatieve kracht van het jeugdwerk wordt door het beleid vaak geprezen, maar om die kracht te realiseren zijn mensen en middelen nodig. Zonder toekomstgericht beleid blijft engagement binnen het jeugdwerk vooral haalbaar voor jongeren met bepaalde privileges: wit, hoger opgeleid, afkomstig uit de middenklasse en al vertrouwd met het jeugdwerk. In dat verband verwijzen we ook naar het recente advies over transversaal werken in het jeugdwerk:

“Op de kruispunten van beleidsdomeinen ontstaat vaak innovatie. Dat zijn dé plekken waar organisaties moeten kunnen experimenteren, ook als dat betekent dat die projecten soms mislukken. Falen hoort erbij, en daar hoeven we niet bang voor te zijn. Wat belangrijk is, is dat we uit elk experiment lessen trekken om beter te worden.”⁵⁰

48 Bataljong (2024) [Informeel vrijwillige engagement](#).

49 Evrard, G., Marković, D., Şenyuva Ö. & Szymczyk, A. (2024) [Futures of youth work](#).

50 Vlaamse Jeugdraad (2025) [Transversaal werken: van goede wil naar gedeelde verantwoordelijkheid](#).

Het is enkel via broodnodige witruimte tijdens de opmaak van een beleidsnota dat we ons als sector kunnen losmaken van onrealistische of verouderde structuren en aannames over engagement. Want als het aanbod, de beeldvorming en de groeimogelijkheden die het jeugdwerk biedt niet langer aansluiten bij de actuele en complexe noden van jongeren, zullen die jongeren er steeds minder op intekenen.

Binnen het jeugdwerk benadrukken we het belang om de beschikbare experimenteerruimte ook daadwerkelijk te benutten. Het jeugdwerk is bij uitstek de plek waar jongeren de kans krijgen om te experimenteren. Ook in de zoektocht naar nieuwe vormen van engagement moet het jeugdwerk zich blijven vernieuwen. Daarvoor moet het in eigen boezem durven te kijken en zich er ontvankelijk voor opstellen.

We merken dat jeugdwerkingen zich bewust zijn van de kloof tussen hun werking en jongeren met een andere achtergrond. Ze tonen zich zoekend en bereidwillig, maar het blijkt vaak moeilijk om meer ingrijpende strategieën, zoals het herstructureren van de werking of het kritisch bevragen van machtsstructuren, toe te passen. Dat is grotendeels te wijten aan een gebrek aan tijd en middelen. Maar soms speelt ook de angst om te sleutelen aan een goed functionerende bestaande cultuur, of ontbreekt het interne draagvlak om verandering in gang te zetten.⁵¹

Daarom engageren we ons als Vlaams jeugdwerk om, onderbouwd en toekomstgericht, ook heilige huisjes ter discussie te durven stellen en de fundamenten van onze werking kritisch te herbekijken. We stellen daarbij niet dat elke jeugdwerkorganisatie zich moet richten op volledige inclusiviteit. Diversiteit in werkingen is waardevol, en ook organisaties die zich exclusief inzetten voor specifieke kwetsbare doelgroepen hebben hun bestaansredenen. Onze oproep is eerder om de eigen (soms onbesproken of onzichtbare) drempels die cultureel ingebed zijn in de werking kritisch te evalueren.

© Sien Verstraeten

51 Laoukili, F., Oosterlynck, S., Cools, P. (2019) [Etnisch-culturele diversiteit in het Vlaamse middenveld](#).

Erken het belang van informeel engagement en luister naar de stemmen van diegenen die dat engagement opnemen.

Tijdsgebrek is de meest genoemde drempel voor formeel vrijwillig engagement onder jongeren. In Vlaanderen geeft 47% van de jonge niet-vrijwilligers aan dat een gebrek aan tijd hen ervan weerhoudt om zich te engageren. Binnen de groep jongeren die zich nooit engageren voor het jeugdwerk, zijn bepaalde profielen oververtegenwoordigd: jongeren uit gezinnen met financiële moeilijkheden, jongeren van wie de ouders geen diploma secundair onderwijs hebben, jongeren uit de dubbele en arbeidsmarktgerichte finaliteit, en jongeren met een buitenlandse achtergrond. Tegelijkertijd geeft een ruime meerderheid van de jongeren (73,1%) aan dat ze zich wél via informele wegen engageren. Dat soort engagement kan enorm veel verschillende vormen aannemen. Het zijn jongeren die hun burens helpen, maar evengoed jonge mantelzorgers of jongeren die een sterke trekkersrol opnemen en op lokaal niveau informeel jeugdwerk in elkaar boksen, vaak met deelnemers die het formele jeugdwerk niet bereikt.^{52 53}

Belgische jongeren zijn en blijven geëngageerd en leveren maatschappelijke meerwaarde op een manier die bij hen past. Een belangrijke opmerking is daarbij dat die lossere vormen van engagement vaak niet vlot passen binnen de bestaande structuren van het jeugdwerk.

We raden het jeugdwerk aan om lokaal voeling te houden met wat er informeel leeft, en daaruit te leren. Informeel engagement biedt de flexibiliteit op maat die binnen het jeugdwerk vaak ontbreekt. Het weerspiegelt de meest actuele en prille stemmen in de sector en maakt zichtbaar hoe hedendaags engagement eruit kan zien. In het bijzonder willen we de politiserende kracht benadrukken die jongeren tonen wanneer ze informele collectieven of jeugdwerkingen opstarten. Het jeugdwerk kan hier waardevolle lessen uit trekken, omdat die initiatieven telkens opnieuw blootleggen waar het eigen aanbod tekortschiet. Ze kunnen inspireren om verandering mogelijk te maken, ook buiten de grenzen van beleidsmatige impact.

“47% van de jonge niet-vrijwilligers geeft aan dat een gebrek aan tijd hen ervan weerhoudt om zich te engageren.”

Het is belangrijk om te erkennen dat het jeugdwerk, samen met het lokale beleid een rol kan opnemen om het informele engagement op te nemen in een warm jeugdklimaat. Zo scheppen we collectieve ruimte waar formeel en informeel engagement van elkaar leren en elkaar kunnen versterken. Dat kunnen we doen door bewust een actieve en ondersteunende rol op te nemen tegenover geëngageerde jongeren, ook als ze geen deel uitmaken van onze organisaties. Door materiaal of tenten uit te lenen aan groepen jongeren die geen vzw hebben, maar wel zin hebben om iets op lokaal niveau te organiseren, door collegiaal kennis en netwerk met elkaar delen, door interesse te tonen in het brede jeugdwerk in je buurt ...

Want de informele engagementen van vandaag kunnen (maar moeten niet) uitgroeien tot de experimentele jeugdwerkingen van morgen en de erkende jeugdwerkingen van overmorgen. Door een ondersteunende rol op te nemen, bouwen we mee aan een toekomst waarin kwalitatief jeugdwerk centraal staat. Het doel mag daarbij niet zijn om elke geëngageerde jongere richting formeel engagement te sturen. Juist de informele structuur spreekt bepaalde jongeren aan: ze biedt flexibiliteit, eigenaarschap en ruimte om hun eigen stempel te drukken. Dat zijn aspecten die voor sommige jongeren nog onvoldoende aanwezig zijn in het formele jeugdwerk. Onze opdracht is om het jeugdwerkkader zo open mogelijk te houden, zodat jongeren die dat willen na hun informele engagement, in hun eigen tempo en zonder druk, de weg kunnen vinden naar formele structuren. Zo blijven jeugdwerkorganisaties evolueren op het ritme van nieuwe generaties.

52 Lagaert, S., Pleysier, S., Put, J., Siongers, J., Spruyt, B. & Bradt, L. (2024). [Jongeren in cijfers 5](#).
53 JES (2025) [Stedelijk leiderschap](#).

Zet in op lokale (informele) initiatieven met minimale administratieve druk.

Lokale overheden spelen een cruciale rol in het ondersteunen van informeel engagement. Via kleinschalige subsidielijnen, burgerbudgetten en initiatieven zoals zorgzame buurten versterken zij de lokale burgerzin. We vragen hen dan ook om die budgetten niet te onderwaarden of af te bouwen. De ondersteuning van lokale brugfiguren is daarbij essentieel. Zij verbinden jongeren met elkaar en bieden vormen van engagement aan die aansluiten bij hun leefwereld.

Belangrijk is dat die budgetten zo weinig mogelijk administratieve druk opleggen. Wanneer de aanpak te formeel wordt, dreigt het spontane, experimentele karakter van de initiatieven verloren te gaan. Houd de aanvraagprocedure laag-drempelig door zo weinig mogelijk bewijslast te eisen. Bied, waar mogelijk, alternatieven voor schriftelijke verplichtingen, via bijvoorbeeld een intakegesprek. Ook de evaluatie en afronding moeten eenvoudig blijven: beperk de financiële bewijslast en begeleid jongeren in het proces. Vertrouw erop dat hun projecten intrinsiek maatschappelijke impact genereren.

Voor goede praktijken verwijzen we graag naar de inspiratiegids *Informeel vrijwillig engagement van Bataljong*.⁵⁴

Hiernaast roepen we de lokale overheden op om hun bestaande ondersteuningskader kritisch te evalueren en open te trekken. Veel jongeren die hun weg niet vinden tot het 'traditionele jeugdwerk' willen vooral een eigenzinnig engagement opnemen en zich verenigen zoals zij het willen. Zorg ervoor dat ook die jongeren zich herkennen in de ondersteuningsmogelijkheden en de kans zien om zich daardoor te laten subsidiëren.

Investeer in maatschappelijke kruispunten als hefboom om de instapdrempel tot engagement te verlagen.

Uit de Doe-meter blijkt dat Vlamingen die momenteel geen actieve vrijwilligers zijn, gemiddeld drie uur per week aan potentiële vrije tijd beschikbaar hebben. Toch zal het jeugdwerk een groot deel van die groep niet snel aanspreken: 64% van de niet-deelnemers geeft aan dat het onwaarschijnlijk is dat ze vrijwilligerswerk zullen doen. Jongeren die wél openstaan voor engagement, geven duidelijk aan dat toegankelijkheid en flexibiliteit voor hen essentieel zijn.⁵⁵

Het jeugdwerk kan, door sterker in te zetten op kruispunten, een groot potentieel aan engagement beter bereiken. Door in te spelen op de concurrentie binnen de vrijetijdsbesteding die jongeren vandaag ervaren en verder te kijken dan de traditionele hokjes van het jeugdwerk kunnen we onze rol opnemen in maatschappelijke uitdagingen en die benutten om nieuwe netwerken van jong engagement aan te spreken. Denk aan jeugdwerk als onderdeel van een curriculum, als voortraject voor tewerkstelling, als onderdeel van een inburgeringstraject enzovoort. Al die structuren bieden kansen om jongeren te bereiken die anders niet vanzelf de stap naar het jeugdwerk zouden zetten.

⁵⁴ Bataljong (2025) [Inspiratiegids informeel engagement](#).

⁵⁵ Bpact, Indiville, Give a Day (2025) [Nationaal rapport Doe-meter 2025](#).

© Sien Verstraeten

Door samen te werken met die andere sectoren en kwalitatieve partnerschappen op te bouwen, kan het jeugdwerk toegang krijgen tot meer expertise in het activeren en begeleiden van specifieke doelgroepen. Inzetten op intersectorale samenwerkingen moet altijd zeer weloverwogen gebeuren, want de grens met een verplicht karakter dat ingaat tegen de vrijwillige identiteit van het jeugdwerk is dun. Het jeugdwerk vraagt hier ook absoluut niet voor meer verplichte toeleiding naar het jeugdwerk. Wat wel waar is, is dat, zelfs als de eerste 'intrinsieke' motivatie ontbreekt, die kan ontstaan of groeien dankzij een fijne toeleiding en positieve, talentgerichte ervaringen.

We vragen aan de Vlaamse overheid budgettaire steun te garanderen als we die inzet op kruispunten willen verwezenlijken. Bouw er daarnaast ondersteunende structuren voor uit. Die moeten verschillende sectoren in staat stellen om de engagementsmogelijkheden en capaciteiten van jongeren intersectoraal te ondersteunen. We verwijzen naar het recente advies rond transversaal werken.⁵⁶ Gestructureerde overlegplatformen bieden lokale jeugdwerkorganisaties de kans om in dialoog te gaan met scholen en welzijnsorganisaties, met als doel jongeren in kwetsbare situaties te ondersteunen. Dat kan zowel als deelnemer binnen het jeugdwerk als bij het opnemen van engagement. De coachende vaardigheden van het jeugdwerk kunnen daarbij aangevuld worden met de expertise uit andere sectoren. Een andere taak van die structuren zal zijn om zichtbaar te maken hoe verschillen in regelgeving tussen beleids-domeinen transversaal engagement onbedoeld kunnen belemmeren.

Tenslotte benadrukken we hier dat het jeugdwerk niet gebruikt kan worden om maatschappelijke problemen in andere sectoren op te lossen. Het is en blijft een complexe oefening om de afweging te maken tussen het jeugdwerk-DNA en de mogelijkheid voor jongeren om op een positieve manier ervaring op te bouwen in het jeugdwerk als onderdeel van hun integratie, tewerkstellingstraject of andere. Wees je ervan bewust en zie het jeugdwerk vooral als een kwalitatieve aanvulling op de kruispunten waar ook andere sectoren (migratie, justitie, werk) de verantwoordelijkheid hebben om mee de brug te slaan met respect voor de krachten en beperkingen van onze sectoren.

⁵⁶ Vlaamse Jeugdraad (2025) [Transversaal werken: van goede wil naar gedeelde verantwoordelijkheid.](#)

Maak van co-animator een evenwaardige rol in het jeugdwerk. Maar bewaak de unieke positie ervan.

Co-animatoren zijn geëngageerde jongeren die de motivatie hebben om animator te worden, maar daarbij extra ondersteuning nodig hebben om het traject te doorlopen. Dat kan samenhangen met een fysieke of mentale beperking, een psychische kwetsbaarheid of een (tijdelijke) aandoening.

De terughoudendheid bij sommige jeugdwerkorganisaties om co-animatoren te begeleiden, komt vaak voort uit onduidelijke kaders en een ervaren gebrek aan ondersteuning. Structurele erkenning kan een krachtig signaal zijn dat jong engagement ook inclusief kan en moet zijn voor jongeren die niet binnen het standaardtraject passen of die extra groeikansen nodig hebben.

Ook jongeren die een co-animatortraject doorlopen, zijn vaak op zoek naar erkenning. Ze hebben hun opleiding gevolgd en willen, net als veel andere jongeren, vrij kunnen bewegen binnen het jeugdwerklandschap. Die beweging is vandaag nog beperkt, door de versnipperde positie van het co-animatortraject.

Aan de Vlaamse overheid vragen we concreet om die jongeren als evenwaardig aan animatoren te erkennen. Tegelijkertijd betekent dat niet dat het co-animatortraject gestandaardiseerd moet worden. Net de organisatie-specifieke en individuele aanpak vormt de kracht van het traject.

De Vlaamse overheid kan het co-animatortraject erkennen via signalen zoals:

- De mogelijkheid om op de KAVO-tool een jongere als co-animator aan te duiden. Organisaties zijn momenteel verplicht om jongeren die halverwege hun cursus omschakelen naar co-animator op 'niet geslaagd' te zetten in de KAVO-tool. Daardoor ontvangen ze de bijbehorende automatische mails en staan ze ook als 'gebuisde leerling' in het systeem.
- Een gelijkwaardige monitoring van het aantal co-animatoren in het jeugdwerk.
- Een resultaten van de projectoproep rond jong engagement⁵⁷ structureel te ondersteunen en te verankeren binnen het decreet kadervorming.

57 Vlaamse overheid (2024) [Projectoproep 2024: Ondersteunen van jong engagement](#).

Ook aan lokale overheden vragen we om co-animatoren expliciet te erkennen. We pleiten voor subsidiereglementen waarin alle benoemde vormen en statuten van begeleiders meetellen. De stad Gent geeft daarin het goede voorbeeld door in haar subsidiereglement een subsidiebedrag toe te kennen “per gekwalificeerde animator of animator met een matige tot ernstige beperking (of animator met nood aan extra zorg)”. Daarmee erkent Gent de co-animator als volwaardige jeugdwerker, niet alleen in woorden maar ook via concrete ondersteuning.⁵⁸

Naast ondersteuning van jeugdwerkingen die werken met co-animatoren, kan het lokale beleid ook de jongeren die de cursus volgen stimuleren door dit soort niet-geattesteerde vormingenreeksen, net zoals de animatorcursus (deels) terug te betalen. Daarmee verwijzen we ook naar ons eerdere advies over laagdrempelige vorming voor iedereen.⁵⁹

Ook het jeugdwerk draagt de verantwoordelijkheid om, waar mogelijk, het co-animatortraject binnen de eigen werking op te nemen. Overweeg om co-animatoren een plek te geven binnen je kadervorming en dagelijkse werking. De rollen die zij kunnen opnemen zijn divers: van animatie tot logistieke ondersteuning of hulp bij evenementen. Die jongeren vragen soms om de definitie van vrijwilliger ruimer te interpreteren, of om trajecten en engagement op maat aan te bieden. Door inclusie centraal te stellen en hen te aanvaarden zoals ze zijn, kun je als organisatie een bijzonder gemotiveerde groep jongeren betrekken bij het jeugdwerk.

© Sien Verstraeten

⁵⁸ Stad Gent (2021) [Reglement betreffende de subsidiëring van speelpleinwerkingen](#).
⁵⁹ Vlaamse Jeugdraad (2025) [Laagdrempelige vorming voor iedereen](#).

www.vlaamsejeugdraad.be